

Παρουσίαση βιβλίου - μουσικού έργου «Παναρμόνιον» μέρος της δράσης Οκτάηχος

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Αιτωλίας και Ακαρνανίας

Στην παρουσίαση του βιβλίου - μουσικού έργου της καθηγήτριας βυζαντινής μουσικής κ. Χρυσούλας Τασολάμπρου, με τίτλο «Παναρμόνιον - Άγνωστα και γνωστά δημοτικά τραγούδια σε βυζαντινή σημειογραφία», παραβρέθηκε ο Σεβασμιώτατος [Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Δαμασκηνός](#), το απόγευμα της Δευτέρας 19ης Ιουνίου 2023.

Για το βιβλίο μίλησαν ο Άρχων Πρωτοψάλτης της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αμερικής κ. Φώτιος Κετσετζής και ο Καθηγητής Βυζαντινής και Παραδοσιακής Μουσικής

κ. Χρήστος Ζήσης.

Αποσπάσματα από το μουσικό έργο απέδωσε η **Βυζαντινή - Παραδοσιακή Χορωδία «Αγία Σκέπη»**, με τη συνοδεία των μουσικών Χρήστου Ζήση, Γιώργου Λιούλιου και Γιώργου Τσούμα.

Κατά τον χαιρετισμό του ο **Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Δαμασκηνός** συνεχάρη την κ. Τασολάμπρου για την άψογη και υποδειγματική διοργάνωση της εκδήλωσης, λέγοντας ότι *«διαφημίζει την πόλη και τον τόπο μας, μέσα από τις επιστημονικές δράσεις της, όχι μονάχα στην Ελλάδα, αλλά και στο εξωτερικό»*. Ευχαρίστησε τον Άρχοντα Πρωτοψάλτη της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αμερικής κ. Φώτιο Κετσετζή, *«μέγα μύστη της ιεράς τέχνης του Δαμάσκηνου και έγκριτο διδάσκαλό της σε Ελλάδα και Αμερική»*, τον κ. Χρήστο Ζήση για τον επιστημονικό και βαθύτατα κατηρτισμένο λόγο του και τα μέλη της χορωδίας, που τόσο έξοχα απέδωσε, με μία εκπληκτική συνέπεια που θεμελιώνεται στην οκταηχία, βυζαντινούς ύμνους, παραδοσιακά και ρεμπέτικα τραγούδια.

Αναφερόμενος στην σημασία της εκδήλωσης τόνισε μεταξύ άλλων: *«Θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό, ιδιαίτερα τη σημερινή εποχή του τεχνολογικού γιγαντισμού και της συνακόλουθης πνευματικής ξηρασίας που διανύουμε, να αναλαμβάνονται τέτοιες πρωτοβουλίες με στόχο την ανάδειξη της ιδιοπροσωπίας του ελληνικού πολιτισμού, και μάλιστα του εκκλησιαστικού. Κι αυτό γιατί ελληνικός εκκλησιαστικός πολιτισμός σημαίνει πολιτισμός με αδιάπτωτη ιστορική*

συνέχεια, ανεξάντλητο πνευματικό βάθος, πρόταση ζωής με χαρακτήρα ελληνικό, αλλά οικουμενική προοπτική και απήχηση. Γι' αυτό, εύχομαι ολόψυχα η όλη προσπάθεια σας, αλλά και κάθε παρόμοια προσπάθεια να ευοδώνεται, να καρποφορεί και να βρίσκει ανταπόκριση από όλους μας, την Εκκλησία, την Πολιτεία και το φιλόμουσο λαό μας».

Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε στην Παλαιά Δημοτική Αγορά του Αγρινίου, στην αίθουσα της γλυπτοθήκης, με αφορμή την επέτειο της συμπλήρωσης 20 χρόνων από την υιοθέτηση της Σύμβασης για τη διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO 2003) και ήταν μέρος της δράσης Οκτάηχος, ενώ ανήκε στις προφεστιβαλικές εκδηλώσεις του «4ου Διεθνούς Φεστιβάλ Χορωδιών Αγρινίου».

[Δείτε περισσότερες φωτογραφίες ΕΔΩ](#)

Ακολουθεί ο Χαιρετισμός του Σεβασμιώτατου

«Θα ήθελα εξ αρχής να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες για την τιμητική αυτή πρόσκληση. Είναι κατά πάντα αξιέπαινες οι προσπάθειες της κ. Τασολάμπρου για την ανάδειξη της καθ' ημάς εκκλησιαστικής μουσικής, ως θεμελιώδους πυλώνα της άυλης, ελληνικής και παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό, ιδιαίτερα τη σημερινή εποχή του τεχνολογικού γιγαντισμού και της συνακόλουθης πνευματικής ξηρασίας που διανύουμε, να

αναλαμβάνονται τέτοιες πρωτοβουλίες με στόχο την ανάδειξη της ιδιοπροσωπίας του ελληνικού πολιτισμού, και μάλιστα του εκκλησιαστικού. Κι αυτό γιατί ελληνικός εκκλησιαστικός πολιτισμός σημαίνει πολιτισμός με αδιάπτωτη ιστορική συνέχεια, ανεξάντλητο πνευματικό βάθος, πρόταση ζωής με χαρακτήρα ελληνικό, αλλά οικουμενική προοπτική και απήχηση. Γι' αυτό, εύχομαι ολόψυχα η όλη προσπάθεια σας, αλλά και κάθε παρόμοια προσπάθεια να ευοδώνεται, να καρποφορεί και να βρίσκει ανταπόκριση από όλους μας, την Εκκλησία, την Πολιτεία και το φιλόμουσο λαό μας.

Πρέπει, εδώ, να εξομολογηθώ στην αγάπη σας, ότι οι γνώσεις μου γύρω από τη βυζαντινή μουσική και τη θεωρία της είναι πενιχρές, κι έτσι το θέμα της παρούσας εκδήλωσης, η βυζαντινή οκταηχία, φάνταζε στον νου μου εξαιρετικά ειδικό, αυστηρά μουσικό. Ερευνώντας όμως λίγο τα πράγματα, διαπίστωσα ότι η βυζαντινή οκταηχία παρουσίαζε μεγάλο, ευρύτερο ενδιαφέρον για δύο κυρίως λόγους:

Ο πρώτος λόγος έχει να κάνει με την ελληνικότητα, τη συνοχή και τη συνέχεια της αρχαίας ελληνικής μουσικής παράδοσης την εποχή του Βυζαντίου. Οι ειδικοί θα έχουν να μας πούνε πολλά πάνω σε αυτό, φαίνεται όμως πως τα τεχνικά χαρακτηριστικά της οκτωηχίας, όπως άρχισαν να διαμορφώνονται από πολύ νωρίς και όπως συστηματοποιήθηκαν τον 8ο αι. από τον άγιο Ιωάννη τον Δαμασκηνό, αποτελούν αδιάψευστο μάρτυρα του ελληνικού χαρακτήρα της βυζαντινής μας μουσικής.

Προκύπτει, δηλαδή, από την έρευνα πως όλος αυτός ο ηχοχρωματικός και ρυθμικός πλούτος της αρχαίας μας μουσικής μετακενώθηκε στον βυζαντινό εκκλησιαστικό ύμνο, προσαρμόστηκε στις λατρευτικές ανάγκες και ξεκίνησε έναν νέο, αναγεννημένο, πνευματέμφορο κύκλο ζωής. Η οκταηχία λοιπόν, στηριγμένη στο αρχαίο ελληνικό θεωρητικό σύστημα, είναι, τρόπον τινά, το θεωρητικό δοχείο για να υποδεχθεί όλον αυτόν τον αρχαίο ελληνικό μελωδικό πλούτο και να ενδύσει αυτόν με τη στολή της ιεροπρέπειας, της προσευχής, της χάριτος του Λόγου.

Κι εδώ ερχόμαστε στον δεύτερο λόγο που κάνει τη βυζαντινή οκταηχία να έχει ένα ευρύτερο ιστορικό, θεολογικό και πνευματικό ενδιαφέρον. Η οκταηχία συνδέεται άμεσα και άρρηκτα με την προσπάθεια των Πατέρων της Εκκλησίας να αφομοιώσουν δημιουργικά κάθε πρόταση πολιτισμού των εθνικών, αφού πρώτα όμως την αποκαθάρουν εν Αγίω Πνεύματι. «Ιδού καινά ποιῶ πάντα», μαρτυρείται στην Αποκάλυψη για τη νέα εποχή της Χάριτος. Η βυζαντινή οκταηχία είναι το μέσο εκείνο με το οποίο οι μεγάλοι μελωδοί, υμνογράφοι και -πρωτίστως - άγιοι της Εκκλησίας μας πέτυχαν να εξοβελίσουν κάθε θυμελικό άσμα, κάθε μουσική κλίμακα ή σύνθεση που δε θα βοηθούσε στην προσευχή, δε θα ταίριαζε στην ιεροπρέπεια της λατρείας. Και αυτή η διαπίστωση μας φέρνει και πάλι μπροστά σε κάτι γνήσια ελληνικό από τα βάθη των αιώνων: τη συνύφανση λόγου και μέλους,

την ανάδειξη του λόγου μέσα από τη μελωδία, τον παιδαγωγικό χαρακτήρα της μουσικής σε αντίθεση με τον – κατά κύριο λόγο – ψυχαγωγικό της μουσικής της Ανατολής.

Βέβαια, όλα τα παραπάνω προσπαθούν να διατρανώνουν τη συνέχεια της ελληνικής μουσικής, την ελληνική ταυτότητα της εκκλησιαστικής μας μουσικής χωρίς όμως – και σε καμία περίπτωση – να την περιορίζουν στα στενά ελλαδικά όρια. Η εκκλησιαστική μας μουσική είναι προσευχή κάθε πιστού όπου γης, αναγωγικό μέσο λατρείας, καθρεφτίζει την καθολικότητα και την οικουμενικότητα της Εκκλησίας μας. Όπως το έλεγε και ο μεγάλος άγιος των Γραμμάτων μας, θέλοντας να επιπλήξει τον ναυαγοσωστικό ζήλο διαφόρων αρχαιοπλήκτων του καιρού του: «Άλλως, η Βυζαντινή μουσική είναι τόσο ελληνική, όσον πρέπει να είναι. Ούτε ημείς την θέλομεν, ούτε την φανταζόμεθα ως αυτήν την μουσικήν των αρχαίων Ελλήνων. Αλλ' είναι η μόνη γνησία και η μόνη υπάρχουσα. Και δι' ημάς, εάν δεν είναι η μουσική των Ελλήνων, είναι η μουσική των αγγέλων».

Κλείνοντας, θα ήθελα και πάλι να ευχηθώ εκ μέσης καρδιάς στην επιτυχή ολοκλήρωση της δράσης σας. Είμαι σίγουρος ότι δεν θα είναι απλώς άλλη μία, αλλά μίαν άλλη εκδήλωση για τη μελέτη και την προβολή του εκκλησιαστικού πολιτισμού, και αυτή μου η σιγουριά απορρέει από τη διαπίστωση ότι επίσημος προσκεκλημένος της εκδήλωσης είναι ο άρχων πρωτ. της Ι. Α. Αμερικής, Φώτιος Κετσετζής, μύστης μέγας της ιεράς τέχνης του Δαμασκηνού και έγκριτος διδάσκαλος της σε Ελλάδα και Αμερική.

Η Χάρις του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού είη μετά πάντων ημών».